

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) ครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงตรรกะของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เพื่อทราบถึงความรู้สึกนึกคิดซึ่งเป็นทัศนะของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ดังมีรายละเอียดของวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 พื้นที่ศึกษาและประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ป่วยของโรงพยาบาลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปและสื่อสารภาษาไทยได้รู้เรื่อง โดยเป็นผู้ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าติดเชื้อเอชไอวี

3.2 กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย การคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ ใช้สูตรของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 108 คน (Krejcie & Morgan, 1970, p.7 อ้างใน ขวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์, 2544)

$$\text{Sample size} = \frac{X^2 NP (1-P)}{C^2 (N-1) + X^2 P(1-P)}$$

X^2 = chi square for 1 degree of freedom

N = population size

P = population parameter of a variable

C = confidence interval

ประชากรจำนวน 150 คน จากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่าง 108 คน

ขนาดตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ มีเกณฑ์คัดเลือกโดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ได้รับการวินิจฉัยว่าติดเชื้อเอชไอวี
- 2) เป็นผู้ที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป
- 3) รับรู้ว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีและยินดีให้การสัมภาษณ์
- 4) มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์
- 5) ไม่มีโรคแทรกซ้อนที่รุนแรง สามารถควบคุมสติได้ ไม่ใช่ผู้ป่วยที่มีปัญหาทางระบบประสาทจากการติดเชื้อเอดส์ (Aids Demantia Complex)

การศึกษาในครั้งนี้ ทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มผู้มารับบริการที่ศูนย์สุขภาพจิตของโรงพยาบาลแม่จัน ที่ให้บริการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในช่วงเวลากลางวัน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามการรับรู้ที่เป็นตารางปในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการเพื่อควบคุมทิศทางในการสนทนามีเนื้อหาเป็นเรื่องของการศึกษา เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในสังคมของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์โดยมีเนื้อหาและประเด็นข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการศึกษา

3.3.1.1 แบบสอบถาม ในการสร้างแบบสอบถามได้ทำควบคู่กับขั้นตอนสร้างกรอบความคิดของการศึกษา กล่าวคือ ระยะเวลาที่มีการศึกษาเบื้องต้นในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ของจังหวัดเชียงรายเพื่อสร้างกรอบความคิดของตัวแปรที่สอดคล้องกับปัญหามากที่สุด การพูดคุยเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่สามารถเรียนรู้และได้ข้อสรุปแนวคิดและความหมายของแต่ละตัวแปรได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมร่วมด้วยได้ใช้เป็นแนวในการกำหนดความหมายเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและช่วยในการสร้างข้อคำถามที่เลือกใช้คำหรือภาษาที่สื่อความหมายอย่างชัดเจนกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรจิตวิทยาที่เป็นตัวแปรหลักในการศึกษาคือตารางปของผู้

ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ทำการร่างแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาของตัวแปร (content validity) และข้อคำถามเพื่อดูความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ของแต่ละข้อคำถาม

เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคือปัจจัยพื้นฐานของผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ สำหรับเนื้อหาส่วนที่สองนั้นเป็นข้อคำถามเฉพาะการรับรู้ที่เป็นตรรกะในการเป็นผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เป็นข้อมูลลักษณะพื้นฐานของผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เพื่อชี้ให้เห็นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่อาจเป็นเงื่อนไขในการรับรู้ตรรกะในการเป็นผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้ แบ่งออกเป็นสี่ตอน ประกอบด้วย ตอนที่หนึ่งคือ ลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาระดับประถมศึกษา ตอนที่สองคือ สภาพความเจ็บป่วยและระดับความรุนแรงของโรค ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ระยะเวลาของการติดเชื่อ ระยะเวลาในการดำเนินโรค การมีอาการของโรคเอดส์ การรับรู้สภาพร่างกายในขณะปัจจุบัน ตอนที่สามคือ การรับรู้ถึงแหล่งที่นำเชื้อมาให้ตนเองและการเคยมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื่อเอชไอวี และตอนที่สี่คือ การมีส่วนร่วมและบทบาทในชมรมผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ รวมข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ

การศึกษาครั้งนี้ในเรื่องสภาพความเจ็บป่วยระดับความรุนแรงของโรคจะวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของโรคตามจำนวนอาการที่พบ โดยให้ค่าคะแนนในอาการที่พบ ถ้าตอบมีอาการให้ 1 คะแนน สำหรับทุกอาการซึ่งตามแบบสอบถามมีทั้งหมด 13 อาการ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ที่เป็นตรรกะของผู้ติดเชื่อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ ในการรับรู้ในความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ติดเชื่อเอดส์มีต่อตัวเองและการรับรู้ในความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลอื่นรอบข้างเช่น ครอบครัว ชุมชน และบุคลากรทางการแพทย์และทางสาธารณสุข ที่มีต่อตัวผู้ติดเชื่อ โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงที่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้สัมผัส มีการปฏิบัติอยู่ในระดับใดโดยยึดหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องความรู้สึกและการได้พบเจอ เป็นข้อมูลการรับรู้ที่เป็นตรรกะของผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ประกอบด้วยสี่ด้าน ได้แก่ ด้านที่หนึ่งคือ ความมีอคติ มีจำนวน 22 ข้อ ด้านที่สองคือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 14 ข้อ ด้านที่สามคือ การประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีต่อตนเอง จำนวน 24 ข้อ และด้านที่สี่คือ การประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นมีต่อผู้ติดเชื่อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จำนวน 24 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 84 ข้อ

สำหรับลักษณะคำตอบ เป็นตัวเลือกแบบประมาณค่า (rating scale) โดยประยุกต์แนวคิดของลิเกิร์ต (Likert scale) 4 ระดับ คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงส่วนมาก เป็นจริงน้อยมาก ไม่เป็นจริงเลย และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยยึดหลักเกณฑ์พิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

1) กรณีที่เป็นคำถามทางบวก ได้แก่ ด้านความมีอคติ มีจำนวน 22 ข้อ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 14 ข้อ ด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีต่อตนเอง ตั้งแต่ข้อ 13-24 จำนวน 12 ข้อ และด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นมีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ข้อ 13-24 จำนวน 12 ข้อ ข้อคำถามในเชิงบวกโดยดูจากพฤติกรรมและประสบการณ์จริงที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้รับจากคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์และทางสาธารณสุข ในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ตนเองรับรู้ในการเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ สำหรับด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีต่อตนเองและบุคคลอื่นมีต่อตัวผู้ติดเชื้อเอชไอวีนั้น มีข้อคำถามในเชิงบวกดังนี้ การที่รับรู้และมีภาพในการมองตนเองตลอดจนรับรู้ว่าคุณค่าอื่นมองตนเองว่าเป็นคนน่าสงสาร เป็นคนโชคดียิ่งผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นคนที่สังคมให้การยอมรับ เป็นคนที่มีคุณค่า เป็นคนที่ไม่มียุติต่อผู้ใด พึ่งตนเองได้ไม่ได้ เป็นภาระให้ผู้อื่น เป็นคนที่ไม่อันตรายต่อผู้อื่น น่ายกย่อง เสียสละ เป็นคนฉลาดและสังคมควรให้อภัย โดยพิจารณา ในแต่ละข้อคำตอบที่เลือกตอบ ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและมีการพบอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยให้คะแนนคำตอบ 4 คะแนน

เป็นจริงส่วนมาก หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและมีการพบอยู่บ่อยครั้ง โดยให้คะแนนคำตอบ 3 คะแนน

เป็นจริงน้อยมาก หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและมีการพบอยู่เป็นบางครั้ง โดยให้คะแนนคำตอบ 2 คะแนน

ไม่เป็นจริงเลย หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ไม่เคยรู้สึกหรือไม่เคยพบเลยโดยให้คะแนนคำตอบ 1 คะแนน

2) กรณีที่เป็นคำถามทางลบ ได้แก่ ด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีต่อตนเอง ข้อ 1-12 จำนวน 12 ข้อและด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นมีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ข้อ 1-12 จำนวน 12 ข้อ ในส่วนของคำถามเชิงลบ ได้แก่ การที่รับรู้และมีภาพในการมองตนเองตลอดจนรับรู้ว่าคุณค่าอื่นมองตนเองว่าเป็นคน

ที่น่าสมน้ำหน้า โชคร้าย เป็นที่น่ารังเกียจของสังคม ประมาทในการใช้ชีวิต ไร้คุณค่า น่ากลัว เป็นภาระให้ผู้อื่น นำอันตราย นำเหยียดหยาม เห็นแก่ตัว เป็นคนโง่ที่ไม่ฉลาดเลย และเป็นคนที่ไม่น่าให้อภัย โดยพิจารณาในแต่ละข้อคำตอบที่เลือกตอบ ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ไม่เคยรู้สึกหรือไม่เคยพบเลย โดยให้คะแนนคำตอบ 1 คะแนน

เป็นจริงส่วนมาก หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและมีการพบอยู่เป็นบางครั้ง โดยให้คะแนนคำตอบ 2 คะแนน

เป็นจริงน้อยมาก หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและพบอยู่บ่อยครั้ง โดยให้คะแนนคำตอบ 3 คะแนน

ไม่เป็นจริงเลย หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เคยรู้สึกและเคยพบอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยให้คะแนนคำตอบ 4 คะแนน

3.3.1.2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ

โครงสร้างของคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการได้กำหนดโครงสร้างข้อคำถามและเนื้อหาสาระของแนวคำถามตามข้อมูลเบื้องต้น จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยร่วมด้วย โดยใช้ประเด็นคำถามการรับรู้ที่เป็นตรรกะของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ในทัศนะของผู้ติดเชื้อของการรับรู้ ในด้านความมื่อคติ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่ผู้ติดเชื้อมีต่อตนเองและด้านการประเมินคุณค่าส่วนบุคคลที่บุคคลอื่นมีต่อผู้ติดเชื้อเป็นประเด็นหลักของโครงสร้างดังกล่าว

3.3.2 คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3.2.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบความถูกต้องความตรงตามเนื้อหา โดยอาจารย์ผู้ควบคุมการศึกษาระดับรองศาสตราจารย์ด้านโรคเอดส์ รวมจำนวนทั้งหมด 3 ท่าน คือ อาจารย์ประจำภาควิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องโรคเอดส์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความถูกต้องของภาษาและเนื้อหาของเครื่องมือมากขึ้น ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัว

อย่างที่กำหนด ได้ไปทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ของอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 30 ราย ในการทดสอบแบบสอบถามได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่เหมือนกับการเก็บข้อมูลจริงคือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามและการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองในรายที่อ่านหนังสือได้คล่อง พร้อมตรวจสอบความสมเหตุสมผลของการตอบข้อคำถามและความสมบูรณ์ของคำตอบที่ได้รับ และทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการโดยโครงสร้างคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ตอบแบบสอบถาม 6-10 คน เพื่อสอบถามความเข้าใจและเหตุผลของการตอบคำถามแต่ละข้อคำถามของแบบสอบถาม ตลอดจนความคิดเห็นต่อความยากง่ายของข้อคำถามและข้อเสนอแนะต่อการใช้ภาษาและการเรียงลำดับของข้อคำถาม เมื่อนำผลการตรวจสอบจากขั้นตอนดังกล่าวมาแล้ว จะได้ข้อคำถามที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และนำไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

3.3.2.2 การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) หลังจากผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว โดยนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความถูกต้องของภาษาและเนื้อหาของเครื่องมือ โดยไปทดลองใช้แบบสอบถามกับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ลี เจ ครอนบาค (Lee J. Cronbach alpha coefficient) (ยวดี ฤาชา และคณะ, 2537, หน้า 124) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามของการรับรู้ที่เป็นตรรกะบารบ มีค่าเท่ากับ 0.93 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่มีมากพอในการนำแบบสอบถามไปใช้ได้กล่าวคือกระบวนการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามตามที่กล่าวข้างต้นคือการสร้างข้อคำถามจากประสบการณ์จริงและการทดสอบแบบสอบถามหลายครั้งหลายคนเป็นหลักประกันได้ว่าแบบสอบถามมีความตรงและความเที่ยงมากเพียงพอที่นำไปใช้ในการศึกษาจริง

ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการโดยโครงสร้างคำถามปลายเปิด ในเรื่องความรู้สึกและการรับรู้ที่เป็นตรรกะบารบของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ได้ทดลองใช้แนวโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการกับกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องของเนื้อหาที่ต้องการและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน จากนั้นนำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแนวคำถามบางข้อ และได้นำไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างจริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือส่งตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและยื่นขออนุมัติต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลสารภีและโรงพยาบาลแม่จัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้แบบสอบถามและการเก็บข้อมูลจริง

3.4.2 ติดต่อประสานงาน งานควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลแม่จัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับโรงพยาบาล

3.4.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ

3.4.4 ติดต่อประสานงานศูนย์สุขภาพดีโรงพยาบาลแม่จัน พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.4.5 นำแบบสอบถามไปทำการสัมภาษณ์แก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ผู้ศึกษามีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยจะคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ตามแนวโครงสร้างคำถามปลายเปิด ร่วมกับการจัดบันทึกของข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งสิทธิบอกเลิกในการสัมภาษณ์ได้ตลอดเวลาของการทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระในการแสดงความรู้สึก ความคิด ในขณะที่มีการสัมภาษณ์ และสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวมาทั้งหมดจะถือเป็นความลับและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

3.4.6 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับอีกครั้งด้วยตนเอง จนครบ 108 ฉบับ

การเก็บข้อมูลในการรับรู้ที่เป็นตราบาปในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์นั้น โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแกนนำกลุ่มผู้ติดเชื้อที่อ่านหนังสือได้ คล่องให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองจนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน 108 ราย หลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วได้ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (semi-formal interview) เพื่อสอบถามความเข้าใจและเหตุผลของการตอบคำถามในแต่ละข้อ และเปรียบเทียบข้อมูลจากคำตอบของแบบสอบถาม รวมทั้งการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดถึงการรับรู้ที่เป็นตราบาปที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้รับมีในเรื่องหรือเหตุการณ์อะไรบ้างและรู้สึกอย่างไรต่อเรื่องนั้นๆ ในส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการจัดเก็บภายในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545

ในการเก็บข้อมูลจริงของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ไม่อาจดำเนินการตามหลักและวิธีการสุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ได้ทั้งหมด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 80 เป็นกลุ่มที่มารับบริการที่ศูนย์บริการทางการแพทย์และสังคมในช่วงเวลากลางวัน กลุ่มที่เป็นแกนนำของชมรมผู้ติดเชื้อ เป็นกลุ่มที่มารับยาต้านไวรัสเอดส์ เป็นบิดาหรือมารดาที่มารับฟังผลการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวีร่วมกับบุตร เป็นกลุ่มที่มาขอรับนมผสมให้กับบุตร หรือมาขอความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างอาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของประชากรได้ เพราะกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มารับบริการเป็นกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ติดเชื้อมีแนวโน้มว่ามีความเข้มแข็งและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่มาก่อน ซึ่งกลุ่มนี้สามารถเผชิญกับโรคเอดส์ได้โดยมีการเปิดเผยตนเองในฐานะปัจเจกบุคคลและมีการรวมตัวเป็นกลุ่ม การศึกษาครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองในรายที่อ่านหนังสือได้คล่องผู้ศึกษาจะให้ผู้ติดเชื้อได้ตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ ผู้ศึกษาได้อยู่ในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้ หากเกิดความสงสัยไม่เข้าใจในแบบสอบถามสามารถสอบถามได้ตลอดเวลา และผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามในรายที่อ่านหนังสือได้ไม่คล่อง หรือผู้ที่ไม่รู้หนังสือ หลังจากนั้นทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการกับกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยคำถามปลายเปิดด้วยตัวผู้ศึกษาเอง เพื่อหาข้อมูลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมของกลุ่มตัวอย่างในการรับรู้ที่เป็นตราบาป และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับด้วยตนเอง หากไม่สมบูรณ์ผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม จึงไม่มีแบบสอบถามใดที่ขาดความสมบูรณ์ของคำตอบหรือขาดความถูกต้องของข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามการรับรู้ที่เป็นตราบาปในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ หลังจากตรวจสอบคำตอบให้สมบูรณ์อีกครั้ง ได้ดำเนินการดังนี้

3.5.1 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามทั้งหมด ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

3.5.2 จัดกระทำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ลงรหัส และบันทึกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทุกฉบับลงในแผ่นแม่เหล็ก (diskette) จนครบถ้วน 108 ฉบับ

3.5.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ (Statistic package for the social sciences, SPSS/PC, version 10) ซึ่งการวิเคราะห์ในแต่ละส่วน ใช้สถิติวิเคราะห์ในแต่ละส่วน ดังนี้

1) การบรรยายลักษณะปัจจัยพื้นฐานของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรและสังคม สภาพความเจ็บป่วยทางร่างกายและระดับความรุนแรงของโรค การรับรู้ถึงแหล่งที่นำเชื้อเอชไอวีมาให้ตนเองและการเคยมีพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและบทบาทในชมรมผู้ติดเชื้อเอชไอวี ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequencies) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum)

2) การวิเคราะห์หาความแตกต่างของการรับรู้ที่เป็นตราบาปในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยใช้สถิติ t-test , หรือวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance, ANOVA) ตามความเหมาะสม แต่ถ้าการแจกแจงของข้อมูลมีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ จะใช้สถิติ non-parametric คือ Kruskal Wallis Test และในการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance, ANOVA) หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วจะทำการวิเคราะห์ต่อโดยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparisons) ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe method) เพื่อวิเคราะห์ต่อไปว่าปัจจัยดังกล่าวมีคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน โดยทำการทดสอบสมมติฐานที่ระดับ 0.05

3) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ที่เป็นตราบาปต่อระยะเวลาของการติดเชื้อและจำนวนอาการของโรคเอดส์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งจะบ่งบอกถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ที่เป็นตราบาปของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่มีปัจจัยสภาพความเจ็บป่วยและความรุนแรงของโรคได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยถือว่าดัชนีของความสัมพันธ์ค่าของ r จะมีค่าอยู่ระหว่าง +1.0 และ -1.0 ถ้าค่า r มีค่า 0.8 ขึ้นไปบ่งบอกถึงระดับความสัมพันธ์มาก ค่าระหว่าง 0.5 - 0.8 บ่งบอกถึงระดับมีความสัมพันธ์ปานกลาง ค่าระหว่าง 0.2 - 0.5 บ่งบอกถึงระดับ มีความสัมพันธ์น้อย และค่าต่ำกว่า 0.2 ลงมาบ่งบอกถึงไม่ควรสนใจกับความสัมพันธ์นี้เลย โดยทำการทดสอบสมมติฐานที่ระดับ 0.05

การศึกษาครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของ การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการโดยโครงสร้างคำถามปลายเปิดได้ทำพร้อมๆกันไป วิเคราะห์โดยจำแนก เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ได้แบ่งออกเป็นหมวดจากการแยกแยะของข้อมูลที่ปรากฏ จัดหมวดหมู่ของข้อความ หาความหมายและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละปรากฏการณ์ภายใต้บริบท ของสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่เก็บ รวบรวมมาในการรับรู้ที่เป็นตราบาปของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปรากฏการณ์ จากการตรวจสอบ ความเข้าใจของผู้ศึกษาให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อความถูกต้องตรงกัน ซึ่งจะทำการข้ามกลับไปกลับมา ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลกับการวิเคราะห์ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลและเข้าใจแบบแผนใน การเกิดปรากฏการณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาเขียนรายงานใช้ การพรรณนาตามประเด็นของเนื้อหาเพื่อให้เห็นภาพและสถานการณ์จริงของข้อมูล